

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΘΑΣΟΥ

GUTENBERG

Βασίλης Βασιλικός

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΘΑΣΟΥ

GUTENBERG

Ἀθήνα 2015

6 Αὐγούστου

Διαβάζοντας ἐκεῖνο ποῦ ἔγραψα στὴν πίσω σελίδα 2 χρόνια πρὶν [10 Ἀπριλίου 2011: *Σήμερα ἡ Βάσω μοῦ χάρισε αὐτὸ τὸ μπλοκάκι. Γιὰ νὰ ξαναρχίσω νὰ γράφω. Ἀλλὰ δὲν ἔχω διάθεση νὰ κρατήσω ἡμερολόγιο. Θέλω πιά, τὸ ἔχω ἀνάγκη, νὰ περάσω στὴ μυθοπλασία], ἡ ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψω στὴ μυθοπλασία ἀναιρεῖται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ποιότητα τοῦ χαρτιοῦ. Εἶναι ἀπορροφητικὸ καὶ ἡ μυθοπλασία θέλει στιλπνὸ χαρτί, γιὰ νὰ τρέχει. Ἔτσι, ἀναγκαστικὰ ἐπιστρέφω στὴν καθημερινότητα τῆς ζωῆς μου, ποῦ περιλαμβάνει ὥστόσο τὴν αἰωνιότητα τοῦ καθαροῦ ἀέρα, τὴ σμαραγδένια θάλασσα καὶ τὴν τρισχιλιετὴ ἱστορία τοῦ νησιοῦ, «ὡς ἐν ἐσώπτρῳ». Οἱ μὲ πέτρινες πλάκες στέγες τῶν σπιτιῶν, μὲ τὸ σύστημα τῆς ἀλληλοενσωμάτωσης ποῦ ἔχουν τὰ λέπια τοῦ φαγκρόπουλου. Οἱ κεραμοσκεπές, ποῦ εἶναι διάσπαρτες μὲς στὸ ἀνοιχτὸ γκρίζο τῆς πέτρας καὶ διαιροῦν τὴ μονοτονία της. Κι ἐδῶ δύο παρατάξεις: οἱ γκρίζοι καὶ οἱ κόκκινοι. Τὸ ρολοὶ τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ ἡ καμπάνα της. Ἡ ἀπουσία τζαμιῶν. Τὸ νερὸ ποῦ κελαρύζει πιά μόνον στὴ φαντασία μου. Οἱ μικρὲς ὀχιές καὶ οἱ ἐπιμήκεις λαφιάτες. Ἀνησυχῶ μὴ μὲ πετύχει ἐδῶ ἡ ἀποδημία τοῦ Μίκη. Ὅσο δὲν ἀκούγεται ἀνησυχῶ. Μακριὰ ἀπὸ τὴν τσιμεντούπολη ἔχω βρεῖ τὴν ψυχικὴ μου ἰσορροπία. Τὰ τυροπιτάκια τοῦ φούρνου. Σαφῶς ἀνώτερα ἀπὸ τὴν μπουγάτσα του, γιατί δὲν ἔχουν λίπος. Τὸ ψωμί*

πού ὁ ἀδελφὸς τοῦ φούρναρη, πού τὸν διαδέχτηκε γιὰ τὸν μῆνα Αὐγούστο, φούρναρης κι αὐτός, τὸ κάνει μὲ τὰ ἴδια ὑλικά καὶ στὴν ἴδια φόρμα, μόνο πού τὸ φουσκώνει περισσότερο στὸ ψήσιμο καὶ τὸ κέντρο του δὲν εἶναι συμπαγὲς ὅταν τὸ κόβεις. Βγαίνουν ψίχουλα ἀπὸ τὴ μέση. Κι ἐγώ, «λίγα ψίχουλα ἀγάπης σοῦ γυρεύω / καὶ στὴν ἄλλη (ὅλη;) μου ζωὴ θὰ σὲ λατρεύω». Τὸ κοῖλο τοῦ βουνοῦ ὅπου ἡ Βάσω ὀνειρεύεται νὰ φτιάξει ἓνα θεατράκι. Ὁ περιφερειάρχης τῆς εἶπε: «Φέρε μου τὴ μελέτη καὶ θὰ τὸ ἐντάξω κατεπειγόντως στὸ ΕΣΠΑ».

Ὁλος ὁ κόσμος ἐδῶ ἀσχολεῖται μὲ τὰ ἐνοικιαζόμενα δωμάτια τῆς ιδιοκτησίας του. Οἱ γυναῖκες ἀλλάζουν σεντόνια, τὰ πλενοσιδερώνουν ἐνῶ μένουν καὶ ὅταν φεύγουν οἱ ἐνοικιαστές. Γενικὰ κάνει κι ἐδῶ ζέστη, ἐνῶ ἡ πρωτεύουσα βράζει. Ἡ Εὐρυδίκη ἀπὸ χθὲς πού ἤρθε τὸ ἀμάξι τῆς ἔγινε ἄλλος ἄνθρωπος. Ἀντὶ νὰ κάθεται ὅλημεριὰ στὸ Ἴντερνέτ καὶ στὴν τηλεόραση, τώρα τὸ παίρνει καὶ φεύγει στὸν Ποτό.

Εἶμαι εὐτυχισμένος. Φτάνει νὰ καταφέρω νὰ ξεκουραστεῖ λίγο τὸ κορίτσι μου, αὐτὸ τὸ τελευταῖο δεκάήμερο πού θὰ μείνουμε ἐδῶ. Δὲν μοῦ ἐπιτρέπει νὰ τὴ βοηθήσω. Μικρασιάτισσα γάρ, τὸ 'χει στὸ DNA τῆς. Πάω νὰ τῆς κάνω παρέα στὴν αὐλὴ τώρα πού βρίσκεται κοντὰ στὸ τέλος τοῦ πρωينوῦ τῆς. Ἄντε, Βασίλη, πᾶμε. Γύρισα. Τῆς εἶπα νὰ ξεκινήσουμε ἀπὸ σήμερα τὴν ἐπιχείρηση ξεκούραση. Συμφώνησε. Νὰ δοῦμε πόσο θὰ κρατήσει τὸν λόγο τῆς.

Τὸ γράψιμο, δὲν θὰ κουραστῶ νὰ τὸ ἐπαναλαμβάνω, εἶναι ἡ θεραπεία τοῦ θυμικοῦ.

Εἰνὰ τὰ retouches τῆς Ἑπιστροφῆς ἀπὸ τὴν ΕΣΣΔ τοῦ Gide. Ἐδῶ μπαίνει σὲ λεπτομέρειες στατιστικὲς καὶ εἶναι πάντα ὀξυδερκὴς στὶς παρατηρήσεις, ἀλλὰ καὶ λίγο θυμωμένος μὲ τὴν ὑποδοχὴ τῆς Ἑπιστροφῆς, αὐτῆς καθ' ἑαυτῆς. Ἡ φράση του γιὰ τὸν Romain Rolland εἶναι θανατηφόρα, «Ὁ ἀετὸς ποὺ βρῆκε τὴ φωλιά του» (τὸ Κόμμα). Δὲν ἔχω ἐδῶ λεξικὸ γιὰ νὰ βρῶ τὴν ἀκριβὴ μετάφραση τῆς λέξης «délateur-délation», ποὺ μᾶλλον σημαίνει καταδότης. Γιατὶ τὸ «mouchard» τὸ ξέρω. Εἶναι ὁ χαφιές.

Ὁ συλλογισμὸς του εἶναι ἀκαταμάχητος: ἐφόσον ἡ τέχνη εἶναι ἐπαναστατικὴ, ποιά ἐπαναστατικὴ τέχνη μπορεῖ νὰ ὑπάρχει σὲ μία ἐπανάσταση ποὺ γίνεται μὲ τὸν χρόνο καθεστώς; That is the question.

Εἶναι ἡ τέταρτη μέρα ποὺ δὲν ἔχω κολυμπήσει. Σήμερα θὰ πάω ἔστω καὶ μόνος μου, per mare καὶ ὄχι per terra.

Μοῦ ἔλεγε ὁ Μυριβήλης: mer, mare, sea, ποιά ἀπὸ τίς λέξεις αὐτὲς μπορεῖ νὰ ἔχει τὴ μαγεία τῆς δικῆς μας «θάλασσας»; Τὸ «σίγμα» τοῦ κύματος, τὸ «λάμδα» τοῦ νεροῦ καὶ τοῦ θεϊκοῦ «θῆτα». Σὺν τὰ τρία «ἄλφα».

Τί κάνει ἡ Μέλανι, τὸ σκυλί μου, στὸ στρατόπεδο συγκέντρωσης κυνῶν; Πόσο μᾶς ἔχει ἀποθυμήσει; Κι ἐγώ. Τὰ μελαγχολικὰ μάτια της μὲ στοιχειώνουν. Πά-

νω από 40 μέρες θα έχει μείνει τελικά χωρίς την οικογένειά της. (Ήρα καλύτερα να μὴν τὸ σκέφτομαι. Κι ἀκόμα καλύτερα νὰ μὴν τὸ γράφω).

Ὁ ἐμφύλιος στὴ Συρία εἶναι ἀπὸ τοὺς χειρότερους γιατί ξεκίνησε χωρίς συγκεκριμένο στόχο, ὅπως ἦταν ἡ περίπτωση τοῦ Ἰράκ καὶ τῆς Λιβύης, ὅπου τὸ αἰτούμενο ἦταν καθαρὸ: θέλουμε τὰ πετρέλαιά σας. Ἡ Συρία δὲν ἔχει τὰ κοιτάσματα ποὺ δικαιολογοῦν τὴν ἀνατροπὴ ἐνὸς καθεστῶτος. Ὅποτε ὡς τώρα θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχαμε περάσει σὲ μία μετεμφυλιακὴ περίοδο. Ὁ κόσμος ἀπαύδισε ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ὑπάρχει νικητὴς οὔτε ἡττημένος. Ἔχει μπερδευτεῖ. Οἱ νεκροὶ τοῦ ἄμαχου πληθυσμοῦ καὶ τὸ κύμα ποὺ προσφύγεψε—τόσο ἄδικα χυμένο αἷμα—ἐπανατοποθετεῖ τὸ πρόβλημα στὴν πραγματικὴ του βάση: τὸ κληρονομικὸ καθεστῶς τῶν Ἀσάντ ἔπρεπε νὰ ἐκδιωχθεῖ; Μὲ αὐτὸν μάλιστα τὸν τρόπο; Κι ἂν δὲν ἐκδιώχθηκε ἀκόμα σημαίνει ὅτι ἔχει τὴ στήριξη ὅχι μόνο τοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ κι ἓνα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐπιπλέον, ὅταν καὶ ἡ Χεζμπολὰ τὸ στηρίζει μὲ τοὺς ἔμπειρους μαχητὲς της, δὲν πέφτει πιὰ τόσο εὐκόλα. Ἄρα τί θὰ γίνει; Ὡς πότε θὰ τραβῇ αὐτὴ ἡ ἀναίτια καὶ μακρόχρονη αἱματοχυσία; Τὰ γράφω ὅλα αὐτὰ χωρίς καμία πληροφόρηση ἐδῶ καὶ 2 σχεδὸν μῆνες. Ἀλλὰ ἔτσι μοῦ ἤρθε νὰ τὰ πῶ, ἔστω κι ἂν εἶμαι ἐντελῶς ἐκτὸς πραγματικότητος.

60 εὐρὼ τὸ κιλὸ τὸ ψάρι Α' κατηγορίας. 40 τῆς Β'. Ἀκριβὸς τὸ ψάρι στὸ νησί. Στὸ «Ἀγκίστρι». Ἀλλὰ ὁ Παναγιώτης τὸ ψήνει ὑπέροχα καὶ προχθὲς φάγαμε ἓνα φαγκρόπουλο ποὺ ἤρθε 10.30 τῇ νύχτᾳ ἀπὸ τῆ βάρκα καὶ κατευθεῖαν στὴ θράκα.

Ἡ Εὐρυδίκη γύρισε ἀπὸ τῇ θάλασσᾳ. Ἐμεῖς θὰ πᾶμε; Ἡ σφίγγα μέχρι τώρα δὲν μίλησε. Ἐγὼ θὰ πάω γιατί πρέπει νὰ πάρω ἀπὸ τὸ βενζινάδικο τὸ σκαμμένο λάστιχο, ἀπὸ τὸν Σωτήρη τὰ δοκίμια δύο κομματιῶν ποὺ ἔγραψα γιὰ τῇ *Θασίων Γῇ* καὶ νὰ στείλω μὲ ACS τὸ *Ἐλικόπτερο* στὸν Γιάννη Στουρνάρα.

Παντοῦ: Σέρβοι, Βούλγαροι, Ρουμάνοι, Ὁθωμανοί. Ποῦ καὶ ποῦ κανένα ξέμπαρκο I.X. μὲ I (Ἰταλία) SLO (Σλοβενία), A (Αὐστρία), TR (Τουρκία). Καί, φυσικά, πολλὰ μὲ ἐλληνικὰ νούμερα νοικιασμένα σὲ ξένους.

Τὸ καρυδάκι τῆς Θάσου, τὸ μέλι τῆς Θάσου, τὸ κατσικάκι τῆς Θάσου καὶ τὰ ἀρχαῖα Σκίδια (τοπωνυμία τῆς ἀρχαιότητος, τώρα βραχῶδης παραλία μὲ παρακείμενη ταβέρνα).

Τὸ χτύπημα ἀπὸ πέσιμο στὴν καρέκλα στὸ δεξιὸ πλευρὸ πάει καλύτερα. Πονᾷ λιγότερο ὅταν βῇχῳ ἢ ὅταν παίρνω βαθιὲς εἰσπνοές. Εἶχες ἄγιο, μοῦ εἶπε ἡ Βάσω.

Διακοπὲς ρεύματος (*Blackout*, ὁ τίτλος τῆς ταινίας τοῦ Μενέλαου Καραμαγκιώλη) στὸ κατεξοχὴν νησί τῶν

διακοπῶν, στὴ Σαντορίνη, ἔγιναν γιὰ δεύτερη φορὰ σὲ δύο μῆνες θέμα παγκόσμιας τηλεοπτικῆς μετάδοσης.

Αὐτὰ ποὺ χάρηκαν πραγματικὰ τὶς διακοπές τοὺς ἐφέτος εἶναι τὰ δύο γατάκια ποὺ πῆρε ἡ Βάσω μαζί της. Καὶ τὰ δύο ἀδέσποτα. Τὸ ἓνα, τὸ μονόφθαλμο, τὸ περιμάζεψε ἀπὸ τὸν δρόμο ἡλικίας μόλις δύο ἡμερῶν, ποὺ νόμισε ὅτι εἶναι βρωμιὰ καὶ θέλησε νὰ τὴ λοξοπεράσει γιὰ νὰ μὴν βρωμίσουν τὰ λάστιχα τῆς Μερσεντές, ἀλλὰ καθὼς ἔκανε πλάγια ἔριξε μία ματιὰ γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ ὅτι δὲν θὰ λέρωνε τὴ ρόδα κι ἐκεῖ μὲ μεγάλη της ἐκπληξὴ διαπίστωσε πὼς ἦταν νεογόννητο γατάκι, χωρὶς μάννα νὰ τὸ παρακολουθεῖ. Ἔσκυψε, τὸ πῆρε στὴ φούχτα της καὶ τὸ ἔφερε στὸ σπίτι γιὰ νὰ τὸ καρδαμώσει καὶ μετὰ νὰ τὸ ἀφήσει ἐλεύθερο. Ἐκτοτε εἶναι μαζί μας 2 καὶ χρόνια. Τὸ λένε Κίττυ. Δυστυχῶς, ὅταν ρώτησε τὸν ὀφθαλμιάτρο της, ὅπου ἔκανε μία μικρὴ ἐπέμβαση στὰ δικά της ὄμορφα μάτια, ἔλαβε ἀπ' τὸν γιατρὸ τὴν ἀπάντηση ὅτι ἡ ἐπιστήμη του δὲν εἶχε προχωρήσει ἀκόμα τόσο πολὺ ὥστε νὰ γίνονται ἐπεμβάσεις καὶ στὰ μάτια τῶν γάτων. Ὁ ἄλλος, ὁ Ὀδυσσέας, θὰ ἦταν ἐνὸς μηνὸς ὅταν βρέθηκε σὲ κῆπο φίλου τῆς Εὐρυδίκης. Ἡ Εὐρυδίκη τὸν πῆρε σπίτι κι αὐτὸς ποὺ δὲν εἶχε δεῖ ἄλλο ὕπαιθρο στὴ ζωὴ του, πλὴν τοῦ πρώτου μήνα ἀφότου ἡ μάννα του τὸν ξεγέννησε, κι ὁ ἰδιοκτήτης ποὺ φαίνεται τὸν πρωτοβρῆκε στὸν δικό του μπαξέ τὸν ξεφορτώθηκε στὸν μπαξέ τοῦ φίλου τῆς Εὐρ. Ἐδῶ ὁ Ὀδυσσέας ἀνακάλυψε σύντομα τὶς πεταλοῦδες, τὰ φύλλα

πού είναι στο δάπεδο τῆς θασίτικης αὐλῆς μας κι ὅλα τὰ μαμούδια (ὅπως ἔλεγε ὁ Μυριβήλης τὴν κατσαρίδα στὴ Μεταμόρφωση τοῦ Κάφκα, ἐλληνοποιώντας την ἐν ἔτει 1961 στὴν Ἑθνικὴ Ἑταιρεία Λογοτεχνῶν). Γιατὶ ὑπῆρχε καὶ ἡ ἄλλη, χωρὶς τὸ «Ἑθνική». Καὶ ὑπάρχει ἀκόμα μὲ τὴ συσταθεῖσα ἐν ἔτει 1981 Ἑταιρεία Συγγραφέων, χωρὶς πολιτικὸ πρόσημο. Οὔτε κὰν «Ἑλλήνων» Συγγραφέων. Καὶ τῆς ὁποίας διετέλεσα Πρόεδρος δις μὲ τὸν Ἄρη Μαραγκόπουλο (οὐσιαστικὰ αὐτὸς ἔβγαζε ὅλη τὴ δουλειά, ἐγὼ ἤμουν τότε πρέσβης ἐκ προσωπικοτήτων στὴν Οὐνέσκο στὸ Παρίσι), τὸν Πέτρο Τατσόπουλο, τὴν Εὐγενία Φακίνου, τὴν Παυλίνα Παμπούδη, τὴν Ἑλενα Χουζούρη, τὸν Μιχαὴλ Μήτρα, τὸν Ἄρη Μπερλῆ, τὸν Γιώργο Χουλιάρα καὶ ἄλλους πού παραιτήθηκαν γιὰ διάφορους λόγους ὁ καθένας καὶ τὴ θέση τους πῆραν οἱ ἀναπληρωματικοί. Μία ἀπὸ αὐτὲς ἦταν καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ πεζογράφος καὶ πολὺ ἐνδιαφέρουσα προσωπικότητα, ἡ Ζυράννα Ζατέλη.

Κατὰ τὴν περίοδο πού διετέλεσα γιὰ μία 4ετία πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Συγγραφέων, ἔπινα «χυμὸ Ρωσίας». Στὰ ἀεροπλάνα, στὴν Οὐνέσκο, στὸ σπίτι καὶ φυσικὰ στὶς συνεδριάσεις τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἑταιρείας. Θυμᾶμαι μὲ ἀπέχθεια τὴν ἄσχημη αὐτὴ ἐποχὴ τῆς ζωῆς μου, ὅπου κατέστρεψα τὰ μόνα χρόνια πού δὲν εἶχα οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ δὲν στάθηκα στὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς μου, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς φίλους μου πού δὲν περιποιήθηκα, δὲν προσεκάλεσα —πλὴν μίας ἢ δύο ἐξαιρέσεων— τὴν περίοδο πού εἶχα δύο ὁδη-

γούς και έναν μπάτλερ, που δέν ανταπέδωσα και τίς υποχρεώσεις που είχα σέ Γάλλους φίλους από τίς δύο προηγούμενες έπταετίες παραμονής μου στήν Πόλη του Φωτός. 'Η έξουσία, λέν, σέ απομονώνει. 'Εμένα μέ απομόνωσε ὄχι ἡ έξουσία ἀλλά ἡ βότκα.

'Εκεῖνο ὅμως που κρατῶ σάν τήν πιό εὐχάριστη ἀνάμνηση ἀπό τή θητεία μου ὡς Πρέσβη εἶναι ὅταν τ' ἀπόγευμα μετὰ μία ἑξαντλητική μέρα στήν 'Αντιπροσωπεία, στόν δεύτερο ὄροφο τῆς ὁδοῦ Miollis 4, γύριζα σπíti μου —στήν πρεσβευτική κατοικία— κι ἀπό κεῖ σέ λίγο κατηφόριζα στή λεωφόρο τῶν 'Ηλυσίων Πεδίων και χωνόμουν σ' ἓνα σινεμά, στό Balzac συγκεκριμένα, ὅπου ἔπαιζε ἔργα ποιότητας —ἀνῆκε στοὺς ἀνεξάρτητους κινηματογράφους που ὑπάρχουν ἀκόμα στό Παρίσι, που δέν ἀνήκουν δηλ. στά κινηματογραφικά σουπερμάρκετ τῆς ἀλυσίδας, γιατί ἀλυσοδεμένα κι ἐκεῖ, ὅποιο κι ἂν ἦταν τὸ ἔργο, κινέζικο, κορεάτικο, τριτοκοσμικὸ ἢ ἀκόμα και γαλλικὸ που δέν βρῆκε μεγάλο διανομέα, ἔπαιρνα, μόλις βρισκόμουν καθιστὸς μετὰ τὸ πρῶτο 10λεπτο τῆς ταινίας ἓναν 20λεπτο ὑπνάκο, ἴσως και μέ ἐλαφρὸ ροχαλητό, που φρόντιζα ὥστόσο μέ μιὰν ἄκρη τοῦ ἐγκεφάλου μου που τήν κρατοῦσα σέ ἐγρήγορση —ὁ ὑπόλοιπος ἐγκέφαλος ἦταν ναρκωμένος— νὰ τὸ κρατῶ ὑπὸ ἑλεγχο. Κι ὅταν ξυπνοῦσα, πάνω στό 20λεπτο ἀκριβῶς, ἔχοντας ἤδη δεῖ τὰ πρῶτα 10 λεπτά τῆς ταινίας, ἀπολάμβανα μέ πάθος τὴ συνέχεια. Καὶ περιέργως ποτὲ δέν μοῦ ἔλειψε τὸ 20λεπτο που δέν είχα δεῖ γιατί κοιμόμουν, ἀπό τήν πλήρη κατανόηση τῆς

ὑπόθεσης τοῦ ἔργου καὶ συνακόλουθα ἀπὸ τὶς ἐκτιμήσεις ποὺ μπορούσα νὰ κάνω ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς γιὰ τὴν ποιότητά του καὶ τὴν ἀξία τῶν ἡθοποιῶν.

Κυρίως ὅμως στὸ Μπαλζάκ μνηθῆκα στὸν ἀσιατικὸ κινηματογράφο, ποὺ τότε ἔσκαγε μύτη διεθνῶς.

Τὰ ἔργα ποὺ ἀπέφευγα ἦταν τοῦ Ἰράν, τῆς Τουρκίας, γιὰτὶ μοῦ θύμιζαν Γκόλφω, ὅχι στὴ σκηνοθεσία ἀλλὰ θεματικά. Ἦταν ἀγροτικὰ τὰ περισσότερα. Καὶ ὅταν ἔβλεπα κατσίκες, γαῖδουράκια, λεωφορεῖα γκαζοζὲν Ἰμπέρτ καὶ ἄλλα παρόμοια, θυμόμουν τὴν ἀγροτικὴ καταγωγὴ τῆς πατρίδας μου καὶ χασμουριόμουν.

Οἱ ἀσιατικὲς φυσιογνωμίες μὲ μάγευαν. Ἕνα ἔργο δὲν μπορῶ νὰ ξεχάσω, ἰαπωνικό. Οὔτε σπουδαῖο ἔργο ἦταν, οὔτε γνωστοῦ σὲ μένα σκηνοθέτη. (Σίγουρα, ἂν θυμόμουν τὸν τίτλο τῆς ταινίας ἢ τὸ ὄνομα τοῦ σκηνοθέτη, ὁ Μισέλ Δημόπουλος θὰ μοῦ τὸ ἐνετόπιζε.) Ἡ ὑπόθεσή του; Οὔτε κι αὐτὴν ἀκριβῶς θυμᾶμαι. Ἡ δράση του ἐκτυλισσόταν σὲ μία μικρὴ πόλη τῆς χώρας τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου, ὅπου μία ὁμάδα νεαρῶν ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν συνεδρίαζε ἀκατάπαυστα γιὰ νὰ στήσει ἓνα εἶδος φεστιβάλ μὲ τὴ συμμετοχὴ τῶν κατοίκων, κάτι ἀντίστοιχο μὲ αὐτὸ ποὺ γίνεται κάθε χρόνο στὸ Θεολόγο, ἐδῶ καὶ σαράντα χρόνια —ἔγινε καὶ φέτος, δηλ. προχθές, μετὰ ἀπὸ ἀναβολὴ μίας ἐβδομάδος λόγω τῆς μεγάλης πυρκαγιᾶς Καλλιράχη-Μαριές— ὁ «χωριάτικος γάμος», μόνο ποὺ στὴν ταινία δὲν ἐπρόκειτο γιὰ γάμο, ἀλλὰ οὔτε γιὰ τί ἐπρόκειτο θυμᾶμαι. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ μοῦ ἔμεινε ἀνεξίτηλο κι ἀκόμα ἔντονα τὸ θυμᾶμαι —φοβᾶμαι ὅτι

μέ αυτή τήν εἰκόνα στό νοῦ θά τελευτήσω— ἦταν ἓνα ὁμαδικός χορός ὅπου οἱ συμμετέχοντες /-ουσες θύμιζαν μιὰ διμοιρία πού παρελαύνει, ἀλλά ἀντί νά περπατοῦν χορεύαν, μέ τήν πλάτη ἡμικυρτή πρὸς τὰ μπρὸς καί μέ βήματα δύο μπρὸς ἓνα πίσω. Ἀκολουθοῦσε μία στάση 3 δευτερολέπτων γιὰ νά συνεχίσουν πανομοιότυπα τὶς ἴδιες κινήσεις. Δὲν ἦταν ἀκριβῶς χορός ὅπως τὸν ἐννοοῦμε. Ἦταν ἓνα εἶδος ρυθμικοῦ βηματισμοῦ, ἀλλὰ τέτοια ἦταν ἡ ἔκφραση τῶν προσώπων (ὅλοι καί ὅλες νεαροὶ καί νεαρές), ἦταν τόση ἡ χαρὰ καί τὸ φῶς στὰ πρόσωπά τους, καί τόσο ἀτελείωτο αὐτὸ πού βλέπαμε, πού γιὰ μῆνες, γιὰ χρόνια μετὰ, τὸ ἐβλεπα ξεκάθαρα ὅταν γιὰ νά κοιμηθῶ ἤθελα νά μετρήσω «ἄσπρα προβατάκια», κι ἀντί γιὰ κύματα ἐβλεπα τοὺς κυματισμοὺς αὐτῆς τῆς ἀνθρώπινης μάζας καί χαϊρόμουν μπαίνοντας ἀνακουφισμένος στὸν προθάλαμο τοῦ ὕπνου. Τώρα μέ τὰ χρόνια ἔχει πολὺ καιρὸ —πάνω ἀπὸ 6 χρόνια— νά ξαναδῶ μέ ἐνάργεια αὐτὴ τὴ σκηνή. Ἀλλὰ καταγράφοντάς την ἐπανέρχεται στό νοῦ μου, ἀδυνατισμένη μέν, ἀλλὰ σβησμένη ἢ μουντζουρωμένη ὅχι.

Ἔλεγα λοιπὸν γιὰ τὸ Cine Balzac, πού βρισκόταν στὸν ὁμώνυμο δρόμο, ἀριθμ. 3. Ὁ ἰδιοκτήτης ἦταν καί «animateur». Ἀνέβαινε στὴ σκηνή κι ἔλεγε δύο λόγια γιὰ τὸ ἔργο πού ἐπρόκειτο νά δοῦμε. Πολλὲς φορὲς μάλιστα μετὰ τὸ τέλος τῆς τελευταίας προβολῆς πρόσφερε κι ἓνα ποτήρι κρασί.

Στὴ Γαλλία συνηθίζονται οἱ οὐρὲς ἔξω ἀπὸ τοὺς κινηματογράφους. Οἱ θεατὲς μπαίνουν στὴ σειρά, κα-

νείς δὲν σπρώχνει τὸν ἄλλον, κανείς δὲν προσπαθεῖ
 νὰ κλέψει τὴ σειρὰ ἐκείνου ποὺ προηγεῖται, οἱ οὐρὲς
 τελειώνουν γρήγορα γιατί ὑπάρχουν δύο στὸ ταμεῖο,
 ὅχι ὅπως σὲ μᾶς ποὺ στὰ ταμεῖα μπαίνουν τὰ παι-
 διὰ τῶν ιδιοκτητῶν — ὅχι στοὺς πολυκινηματογράφους
 τύπου Village, Odeon κτλ. ἀλλὰ στὶς λίγες ἐνα-
 πομείνασες ἀνεξάρτητες αἴθουσες, κι ἐκεῖ βλέπεις τὸ
 κοριτσάκι ταμῖα ποὺ χαίρεται νὰ βοηθᾷ τοὺς ἡλικιω-
 μένους γονεῖς της νὰ σοῦ βγάξει τὴν πίστη ὥσπου νὰ
 σοῦ δώσει τὰ ρέστα, καθυστερεῖ καὶ ἡ ταινία κινδυ-
 νεύει ν' ἀρχίσει κι ἐσὺ βλέπεις νὰ μὴν προχωρᾷ ἡ οὐ-
 ρά, κυρίως στοὺς θερινοὺς υπαίθριους κινηματογράφους,
 ὥσπου βγαίνει κάποιος ἀπὸ μέσα, ἐνῶ ἐσὺ ἔχεις
 πλησιάσει τὸ ταμεῖο σὲ ἀπόσταση ἀναπνοῆς, κι ἀνα-
 κοινώνει χωρὶς ἔκφραση, μᾶλλον βαριεστημένα, ὅτι
 ἐλεύθερες θέσεις ὑπάρχουν μόνο στὴν πρωτοδεύτερη
 σειρά, ὅποτε καὶ βλαστημᾷς μέσα σου γιὰ τὴν ὥρα
 ποὺ ἔχασες περιμένοντας τὴ σειρὰ σου καὶ λὲς τί κά-
 νω τώρα, ποῦ πάω, εἶχα κανονίσει νὰ δῶ τὸ *Artist*
 ἀπόψε — ἄς ποῦμε ὅτι ἦταν αὐτὴ ἡ ταινία— καὶ δὲν
 ξέρεις πιά πῶς νὰ περάσεις τὸ βράδυ σου. Πῆγες ἀπὸ
 νωρίς, ἀλλὰ ἔχασες ἀρκετὴ ὥρα ὥσπου νὰ παρκάρεις
 στὸ Θησεῖο, κι ὅταν ἔφτασες ἐπιτέλους μὲ τὰ πόδια
 —τὸ ἀμάξι σου τὸ πάρκαρες σὲ ἀπόσταση μισοῦ χι-
 λιομέτρου— εἶδες τὸ φίδι τῆς οὐρᾶς μακρὸ κι ἔλπιζες
 ἀνάλογα μὲ τὴ χωρητικότητα τοῦ κινηματογράφου,
 ποὺ τὴ γνώριζες, ὅτι θὰ ἔβρισκες καλὴ θέση, μὴν ὑπο-
 λογίζοντας ὥστὸσο ἐκείνους ποὺ ἦταν ἤδη μέσα πρὶν
 προστεθεῖς καὶ τοῦ λόγου σου στὸ τέλος τῆς οὐρᾶς.

Ἄπο ποῦ ὅμως ξεκίνησα γιὰ νὰ φτάσω ὡς ἐδῶ;
Ἄ, ναί, ὅτι οἱ καλύτερες ἀναμνήσεις μου ἀπὸ τὸ πρε-
σβευτικὸ Παρίσι ἦταν τὸ Balzac κι ἓνας ἄλλος ἀνε-
ξάρτητος κινηματογράφος στὴν πόροδο Lincoln, δύο
τετράγωνα πιὸ κάτω στὴ λεωφόρο τῶν Ἑλυσίων Πε-
δίων. Ἀνῆκε σὲ μία Ἑλληνίδα τοῦ Παρισιοῦ. Ἐκεῖ
παίζονταν ὅλες οἱ ταινίες τοῦ Θόδωρου Ἀγγελόπου-
λου, κόβοντας 5 μὲ 9 εἰσιτήρια ἀνὰ προβολή. Ὡστό-
σο παίζονταν, μιλάμε γιὰ πολὺ παλιὰ χρόνια, μόνο
γιὰ νὰ γράφεται στὴν Ἑλλάδα ὅτι προβάλλονται οἱ
Κυνηγοὶ ἢ ὁ *Μεγαλέξαντρος* στὴν πρωτεύουσα τῆς
Γαλλίας καὶ νὰ εἰσπράττουν βέβαια ἐνθουσιαστικὲς
κριτικὲς ἀπὸ τοὺς σινεφίλ κριτικούς. Μόνο ἓνας Ἀμε-
ρικανὸς κριτικὸς τῆς *Herald Tribune* δὲν ἐνθουσια-
ζόταν μὲ τὶς ταινίες τοῦ Θόδωρου.

Ὁ ἴδιος ἔστειλε ἀνταποκρίσεις γιὰ τὶς ταινίες ποὺ
παίζονταν στὸ Παρίσι καὶ ποτὲ δὲν περνοῦσαν τὸν
ὠκεανό, καὶ στὸ *Village Voice*. Τὸν συναντοῦσα συ-
χνὰ στὸ σπίτι τῆς Mary McCarthy — τὸν ἔλεγε «Mega-
loroulo» καὶ ἐπληττε θανάσιμα μὲ τὶς πρῶτες ται-
νίες του. Ἐπειτα τὸν ἔχασα (μιλάμε τώρα γιὰ τὸ 1975
ἢ λίγο μετὰ), ἀλλὰ θὰ θυμηθῶ τ' ὄνομά του, ἂν δὲν
τὸ ἔχω ἤδη καταχωρημένο στὰ 290 *Πρόσωπα* (πρώην
Πορτραῖτα).

Σήμερα ἔγραψα τὸν ἀγλέουρα καὶ εἶμαι πολὺ εὐχα-
ριστημένος. Ἄς πάει καὶ τὸ μπάνιο στὸν ἀγύριστο
καὶ ὅλη ἡ ταλαιπωρία ποὺ συνεπάγεται — νὰ μπεῖς στὴ
θάλασσα, νὰ βγεῖς. Ὅταν κι ἡ σύντροφος δὲν συμ-

μετέχει δὲν ἔχω καμιά προσωπική χαρὰ νὰ πάω στὴ θάλασσα μόνος μου. Εἶναι σὰν τὸν αὐνανισμό. Καὶ δὲν εἶμαι παλαμιστῆς καὶ μαλακιάσης.

Τέτοια ρέντα σήμερα! Τὸ χαρτὶ ἔπαψε νὰ εἶναι ἀπορροφητικὸ γιατί γράφω μὲ ταχύτητα Formula 1. Ἄρα τὸ χαρτὶ γίνεται ἀπορροφητικὸ ὅταν τὸ χέρι κινεῖται σὰν «γαλατάδικο» τρένο. (Ἔτσι δὲν τὰ λέν αὐτὰ ποὺ πηγαίνουν ἄλλοτε πολὺ ἀργά;)

Μπράβο, Βασούλα. Μοῦ χάρισες αὐτὸ τὸ τεφτέρι γιὰ νὰ γράφω. Σοῦ τὸ ἀνταπέδωσα μὲ καθυστέρηση δύο ἐτῶν. Βλέπεις, σωστὰ εἶχες προβλέψει ὅτι «θὰ μοῦ πάει».

* * *